

รหัสโครงการ : RDG51H0002

ชื่อโครงการ : ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของประเทศเพื่อนบ้าน

ชื่อนักวิจัย : สุเนตร ชุตินธรานนท์ – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พรพิมล ตริโชติ – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 วิรัช นิยมธรรม – มหาวิทยาลัยนเรศวร
 อติสร เสมรัมย์ - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มนธรา ราโท - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ชีระ นุชเปี่ยม - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ไกล่รุ่ง อามระดิษ – จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ธิบดี บัวคำศรี – มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 จรรย์ มะลูลีม – มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 ชปา จิตต์ประทุม - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address : mekong_researchunit@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 มีนาคม 2551 – 31 มีนาคม 2551

การรับรู้และความเข้าใจที่ “เพื่อนบ้าน” ซึ่งในที่นี้หมายถึงสหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสหพันธรัฐมาเลเซีย มีต่อไทย ไม่ว่าจะเป็นคนไทย สังคมไทย และประเทศไทย นั้น มีนัยที่ซับซ้อนเป็นหลายมิติ ระดับความซับซ้อนยิ่งยวดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรูปแบบและระดับความสัมพันธ์ กล่าวคือ ยิ่งมีความสัมพันธ์ที่มีพลวัตสูง มีขอบเขตความสัมพันธ์ที่ขยายตัวครอบคลุมกิจกรรมและประชาคมระดับต่างๆ มากเท่าใด การรับรู้และความเข้าใจก็ยิ่งซับซ้อนขึ้นเป็นเงาตามตัว กล่าวได้ว่าในกรอบสังคมร่วมสมัย ความซับซ้อนตามกล่าวได้เพิ่มระดับขึ้นเมื่อการปะทะสังสรรค์ระหว่างไทยกับเพื่อนบ้านได้เริ่มขยายขอบเขตจากความสัมพันธ์ที่เคยจำกัดอยู่ระหว่างรัฐที่ส่วนใหญ่ยึดอุดมการณ์ทางการเมือง และมีนโยบายการบริหารประเทศที่ต่างไปจากประเทศไทย สู่ความสัมพันธ์ภาคประชาชน ผ่านสื่อและกลไกทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีซึ่งเกิดและพัฒนาอย่างฉับไวหลังการสิ้นสุดยุคสงครามเย็นในปี ค.ศ. 1991 เป็นอย่างชัด ไทยในการรับรู้และความเข้าใจของเพื่อนบ้านจึงเป็นได้ทั้งเพื่อนบ้านที่เป็นประหนึ่ง “ผู้ร้าย” ที่คอยจ้องเอารัดเอาเปรียบหรือเป็นมหาอำนาจที่พร้อมจะรุกรานผู้ที่อ่อนแอกว่า หรือเป็นแหล่งให้พึ่งพิงในยามตกยาก การรับรู้และความเข้าใจอันมีหลายหลากนี้ส่วนหนึ่งเป็น “มรดก” ทางความคิดที่ตกทอดมากับอดีตที่ทิ้งรอยความสัมพันธ์ที่ขมขื่น อาทิการทำสงครามแย่งชิงผู้คน ทรัพย์สิน และทำลายบ้านเมืองลงให้พินาศ ส่วนหนึ่งเป็นดอกผลอันเกิดจากการ “กล่อมเกลางาน

สังคม” ผ่านกลไกของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นรัฐอาณานิคม หรือรัฐชาติหลังการได้รับเอกราช เพื่อสนองประโยชน์ทางการเมือง การรับรู้และความเข้าใจที่เพื่อนบ้านมีต่อไทยยังเกี่ยวพันกับภูมิหลังและประสบการณ์ความสัมพันธ์ที่คนแต่ละกลุ่มมีกับไทย ด้วยเหตุนี้จึงมิได้เป็นเรื่องแปลกที่ชนชาติเดียวกัน อาจมีทัศนคติต่อคนไทย หรือประเทศไทยต่างกันได้ ยิ่งการปะทะสังสรรค์ยังรากลงสู่คนระดับล่างมากเท่าใด ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อ “ไทย” ก็ยิ่งหลากหลายขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ “ไทย” ที่ได้ประสบพบเจอหรือผูกสัมพันธ์ด้วยนั้น “เป็นใคร” เจ้าหน้าที่ของรัฐ นายทุน ชาวบ้านร้านตลาด หรือผู้ทรงศีล นอกเหนือจากนี้ “เพื่อนบ้าน” ที่แวดล้อมประเทศไทยก็พัฒนาการรับรู้และความเข้าใจต่อคนไทย สังคมไทย และประเทศไทยต่างกันไป อาทิคนกัมพูชา คนลาว คนพม่า เวียดนาม และมาเลเซีย มีความทรงจำและความเข้าใจต่อ “ไทย” ที่ต่างกัน ลักษณะร่วมประการเดียวที่พึงจะเห็นได้คือการใช้ “ตนเอง” เป็นบรรทัดฐาน คุณค่าทั้งหมดทั้งสิ้นจึงขึ้นอยู่กับ การ “มองตน” เป็นสำคัญ อาทิการ “มองตน” เป็นผู้อ่อนด้อยกว่าก็พร้อมจะมองฝ่ายตรงข้ามซึ่งก็คือ “ไทย” เป็นผู้รุกราน เบียดเบียน ไม่น่าไว้วางใจ ที่สำคัญก็คือผลจากการวิจัยทำให้ได้ข้อยุติว่า การรับรู้และความเข้าใจที่เพื่อนบ้านมีต่อไทยนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลต่อเนื่องที่สั่งสมมาจากอดีตยากแก่การเยียวยา ในขณะเดียวกัน การขยายมิติความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นหลังยุคสงครามเย็นได้เอื้อต่อการพัฒนา ปรับเปลี่ยน และเพิ่มเติมแนวการรับรู้และความเข้าใจใหม่ๆ ที่สำคัญคือทั้งรัฐและสังคมไทย สามารถเข้าไปมีบทบาทสร้างการรับรู้และความเข้าใจในทางสร้างสรรค์ได้ภายใต้รูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ที่ขยายตัวขึ้นผ่านการวางนโยบาย การวางรูปแบบความสัมพันธ์ผ่านสื่อความสัมพันธ์ต่างๆ อาทิการค้า การลงทุน การให้ความช่วยเหลือ หรือผ่านสื่อทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ตลอดจนรวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดการเอาัดเอาเปรียบโดยเฉพาะต่อผู้พลัดถิ่นที่เปรียบเสมือนทูตทางวัฒนธรรมระดับประชาชน จะเห็นได้ว่าภายใต้บริบทความสัมพันธ์ใหม่ของโลกยุคหลังสงครามเย็น รัฐเดี่ยวมิได้ “ผูกขาด” การรับรู้และความเข้าใจของประชาคมผ่านกลไกการกล่อมเกลางทางสังคมที่รัฐเป็นผู้จัดตั้งได้ทั้งหมด โลกไร้พรมแดนได้เปิดช่องให้ “ไทย” สามารถเข้าไปมีบทบาทร่วมสร้างการรับรู้และความเข้าใจต่อประชาคมเพื่อนบ้านได้ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นกับการ “สำนึกรู้” ถึงความสำคัญในโอกาสที่เปิดขึ้นนี้ และต้องไม่ปล่อยให้โอกาสกลายเป็นวิกฤตไปในที่สุด

คำหลัก : ประเทศเพื่อนบ้าน, การรับรู้, ความเข้าใจ, ไทย, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

Project Code : RDG51H0002

Project Title : Thailand in Neighboring Countries' Perceptions, understanding and knowledge.

Investigators : Sunait Chutintaranond – Chulalongkorn University
 Ukrist Pathamanand – Chulalongkorn University
 Pornpimol Trichot – Chulalongkorn University
 Wirat Niyomtham – Naresuan University
 Adisorn Semyam – Chulalongkorn University
 Montira Rato – Chulalongkorn University
 Theera Nuchpiam – Chulalongkorn University
 Klairung Amratisha – Chulalongkorn University
 Thibodi Buakamsri – Kasetsart University
 Jaran Maluleem – Thammasat University
 Chpa Chitpratoom – Chulalongkorn University

E-mail Address : mekong_researchunit@yahoo.com

Project Duration : 1 March 2008 – 31 March 2009

This study of perceptions and understanding of neighboring countries here focuses on the perceptions and understanding of the Union of Myanmar, Lao PDR, the Royal Kingdom of Cambodia, the Socialist Republic of Vietnam, and the Federation of Malaysia. It is a study, in other words, of how these countries perceive and understand Thailand as the country and society, as well as its people.

Though cohesively designated as “perceptions and understanding” of those specific nations, these perceptive evaluations of Thailand have multivariate implications, that is, covering various levels of the relationships of these nations with Thailand – from “inter-nation” to community and people-to-people levels. Moreover, these perceptions and understanding are also highly dynamic; that is, the more they cover the different levels of relations with Thailand, the greater is their complexity. In the contemporary context, we can generally say that the perceptions and understanding of these countries become more complex when their interactions with Thailand expand from the inter-state relations that once represented different political ideologies and rules to accommodate the people-to-people sector through the media

and economic, social, cultural, and technological channels and mechanisms. The latter domain of relations between Thailand and the neighboring countries has developed since the end of the Cold War in 1991 at the latest. Thailand in the perceptions and understanding of the neighboring countries can thus be a “villain” who is intent upon taking advantage of these countries, or a “big power” that is always prepared to invade weaker neighbors, or, on the other hand, a good neighbor who is ready to offer help to the neighbors who are in trouble. These multivariate perceptions and understanding are partly “legacies” of the modes of thought that have been shaped by past bitterness, and that have been inherited to later generations. Such bitterness is understandably closely associated with past experiences of wars leading to forced migration of large number of people, transportation of treasures and wealth, as well as destruction of cities of the vanquished nations. These experiences thus have become part of the socialization of the people in these countries through state mechanisms created by both the colonial states and the post-independence states to support the conduct of their relations with Thailand or other political needs and interests.

It is thus not surprising that different groups in even the same nations might maintain different perceptions and understanding of Thailand. The wider the range of interactions involved in the relationships with Thailand is, the more varied these perceptions and understanding become. That is, their perceptions and understanding of who the “Thai” are and how they are become more complex, depending on who the “Thai” are that are involved in such relationships – state officials, capitalists, ordinary people, monks or other religious persons. In addition, the “neighbors” surrounding Thailand have also developed their own specific perceptions and understanding of our country. The Cambodians, Lao, Burmans, Vietnamese, and Malaysians have their different memories and understanding about “Thai”. The only thing that they have in common is that they mainly look at Thailand from their own perspectives – that is, from how they look at their “self”. For instance, those who are weaker than Thailand would look at our country as an invader or predator, whose motives are always suspicious. The research findings have come to a conclusion that the perceptions and understanding that our neighbors are maintaining about us are deeply rooted in the historical past and have become wounds that are difficult to heal. At the same time, the expansion of the scope of the relationship after the end of the Cold War has been favorable to the development of new perceptions and understanding and even change of the old deep-rooted outlooks. This

expanded relationship developing through trade, investment, development assistance, and cultural media and new technologies, could give rise to new creative or constructive perceptions and understanding. Also helpful is a fair, non-exploitative conduct of policy towards the neighboring countries, including the treatment of the misplaced peoples from these countries. Such a policy orientation would serve as a people-to-people cultural diplomacy to enhance better perceptions and understanding of these countries and peoples. Evidently, in the post-Cold War context, a unitary state does not monopolize the people's perceptions and understanding through socializing mechanisms set up and organized by the state. The increasingly borderless world provides a space for "Thailand" either as a country or its people to have its role in constructing new perceptions and understanding of its neighbors. But this depends very much on our "awareness" of this opportunity and our determination to let it go.

Keyword: Neighboring Countries, perception, understanding, Thailand, International Relations